

ПРОФЕСОР ИВАН ВАСИЛЕВ ВЕЛЧЕВ

на 60 години

През януари 1971 г. се навършиха 60 години от рождението на професор *Иван Василев Велчев*, заместник-председател на Българското географско дружество. Този юбилей съвпада и с двадесетгодишната му преподавателска дейност в университета.

Проф. Иван Велчев е роден на 24.І. 1911 г. в с. Хубавене, Врачански окръг. Още като ученик в гимназията той дружи с прогресивни младежи и участва в марксистко-ленински кръжоци. Тази среда той намира и в университета, където членува в БОНС и взема активно участие в студентските борби. Като учител по география в гимназията на гр. Севлиево той работи с прогресивни учители и ученици по провеждането на редица акции и начинания на РМС и партията. Тези негови прояви са забелязани и за следващата учебна година той е предупреден от Министерството на просветата да напусне гимназията. С големи трудности едва през декември 1940 г. с помощта на прогресивни другари той е назначен за учител в частната търговска гимназия в гр. Червен бряг. Там той е под наблюдение и неколккратно е разпитван в полицията.

През 1945 г. др. Велчев идва на работа в София в Министерството на социалната политика, а от 1947 г. по искане на ръководството на Българското географско дружество ѝ постъпва на работа в отдел „Учебни помагала“ при Държавното издателство „Народна просвета“, който наскоро се обособява в отделно стопанско предприятие „Учтехпром“

Като началник на отдел и партиен секретар на предприятието др. Велчев със своята инициативност има голяма заслуга за организирането на гражданската картография в България. Той развива редактирането, съставянето и отпечатването на географски карти и други нагледни помагала за училищни цели.

Благодарение на добрата му географска подготовка през 1950 г. той е привлечен за асистент при катедрата по Обща стопанска география. През 1952 г. е избран за старши преподавател, 1959 г. — за доцент, а от май 1969 г. е професор.

Системна научна работа др. Велчев фактически започва след постъпването си в университета. За сравнително кратък период той се запознава с методите на икономикогеографските изследвания и допринася много за развитието на методологията на икономическата география, почиваща на марксистко-ленинска основа. Той е единствен от българските географи, който се зае с извършването на задълбочена критична преценка на географските научни трудове, издадени до 9 септември 1944 г. Това помогна не само на него в изграждането му като географ-марксист, но той внесе яснота в методологията на икономическата география. Първата част от труда му „По въпроса за развитието на икономическата география у нас“ (1955 г.) е посветена на творчеството на проф. Анастас Иширков. Той изяснява основните методологични разбирания на Иширков относно предмета и задачите на географията, които не се отличават от схващанията на най-видните по това време представители на метафизическата и антропогеографска школа в географията. Критикувайки тях, той същевременно критикува основните принципи на антропогеографията, която Иширков пренесе и разви в България. Независимо от това др. Велчев правилно преценява общото творчество на проф. Иширков, като посочва, че той е основоположник на географската наука в България.

Във втората част на труда си „По въпроса за развитието на икономическата география у нас“ (1957 г.) др. Велчев разглежда критично научната дейност на Жеко Радев, Крум Дрончилов, Гунчо Гунчев и Иван Батаклиев. Извършен е сполучлив опит за установяване състоянието на географията и главно на стопанската география през периода между двете световни войни. Наред с буржоазните възгледи и теории, които се застъпват в географията с оглед интересите на българската буржоазия, се изтъкват и положителните приноси в научното творчество на разглежданите автори. Тази критична преценка на географското наследство до 9. IX. 1944 г. бе крайно необходима и много полезна не само за обучението на младите географски кадри, но и за правилното по-нататъшно развитие на научноизследователската дейност в областта на икономическата география в нашата страна.

През следващите години проф. Велчев започна теренна научна изследователска работа, която е естествено продължение на неговата теоретична подготовка. Първата му работа от този род е „Казанлъшката котловина — икономикогеографска характеристика и проблеми“

(1959 г.). Този труд се отличава с прилагането на нов подход към регионалните икономикогеографски проучвания, почиващ на нови методологически принципи. Трябва да отбележим, че изясняването на редица въпроси от методологията на икономическата география от проф. Велчев е значителен научен принос в развитието на географията у нас.

След хабилитацията си проф. Велчев написа в съавторство „Икономикогеографска характеристика на община Роман с оглед развитието и проблемите на ТКЗС „Девети септември“ (1961 г.). Тази студия служи като методологично ръководство за разработката на редица икономикогеографски дипломни работи.

По инициатива на проф. Велчев през следващите години се премина към разработката на колективни научни трудове не само в катедрата по Обща стопанска география, но и в специалността. Благодарение на него се разработи от колектив студията „Ловешката приградска зона. Икономикогеографско проучване с оглед състоянието и разпределението на трудовите ресурси“ (1962 г.). Теренните проучвания, камералната обработка, приложените оригинални карти и структурата на тази работа послужиха като пример за разработка на още три колективни работи на катедрата по Обща стопанска география, посветени на трудовите ресурси на Пернишки, Видински и Пазарджишки окръг, а така също и на Търговишки окръг, но от по-широк географски колектив.

През последните 10 години проф. Велчев работи изключително върху населението и селищата на България, като написа редица научни статии и студии. Той обстойно се занимава с въпроса за функционалната структура на градовете с оглед на тяхната икономикогеографска класификация, с нарастването и количествената класификация и с други проблеми на градовете и градското население в България. В друга група научни статии той третира проблемите на малките селища, като обръща внимание на промените в броя, във възрастовата структура и териториалното разпределение на селското население в България. настъпили през периода 1946 — 1965 г. Разглежданите проблеми са тясно свързани с по-нататъшното териториално изграждане на нашата икономика и живо интересуват планиращите органи. Тези научни трудове върху населението и селищата дават възможност на научна основа да се решават редица стопански проблеми.

Научната продукция на юбилея се отличава с разработката на оригинални икономикогеографски карти, с които се обогатява методиката на икономическата картография.

Научните изследвания на проф. Велчев му помагат много за правилно построяване и развиване на курсовете, четени от него, по Въведение в икономическата география, Основи на стопанската география и Икономическото райониране.

Освен научни трудове проф. Велчев е публикувал редица научно-популярни статии, рецензии, учебници за средните училища и институти и др. Редактор е на отдел Икономическа география на Годишника на университета, на училищното методическо списание „География“ и на Известия на Българското географско дружество.

Проф. Иван Велчев е избран многократно на отговорна обществена и партийна работа. От 1966 г. до юли 1970 г. той е декан на Геолого-географския факултет, а понастоящем член на Академичния съвет при университета. По негово настояване като декан на факултета се откри профилът География на туризма. Проф. Велчев в своята работа се отличава с висока принципност и последователност.

Колективът на специалност география при Софийския университет, ръководството на Българското географско дружество и цялата географска общественост пожелават на юбиляра професор Иван Велчев здраве и нови големи успехи в научната и преподавателската му дейност.

Здр. Борисов